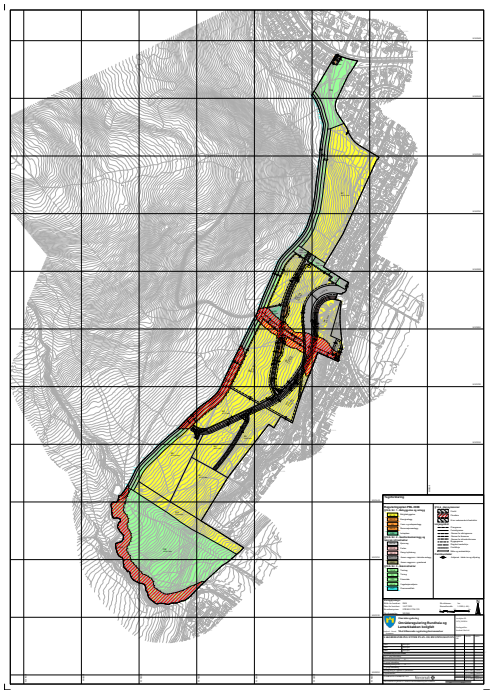
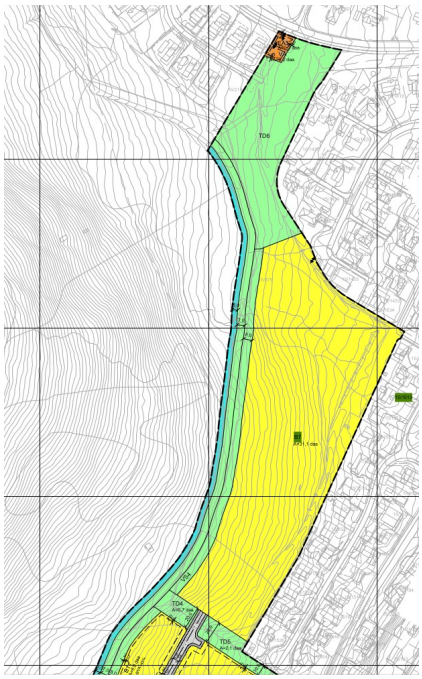
Merknader til sak 23/294 Områderegulering Rundheia og Lamarkbakken boligfelt

Merknadene i dette skrivet vil i stort fokusere på områdets geologi og myr, og risikoen ved at dette området forsvinner. Med den påfølgende risikoen for uønskede hendelser på grunn av uttak av myr og andre naturlige absorbenter fra planområdet. Samt merknader til informasjon som mangler som jeg etterspør. Men alt i alt er det en sammenstilling av alle momentene som er nevnt omkring myr og omkringliggende tema sammenfattet i alle rapporter til Områderegulering Rundheia og Lamarkbakken boligfelt sammenfattet til politikere, allmennheten og andre interesserte.

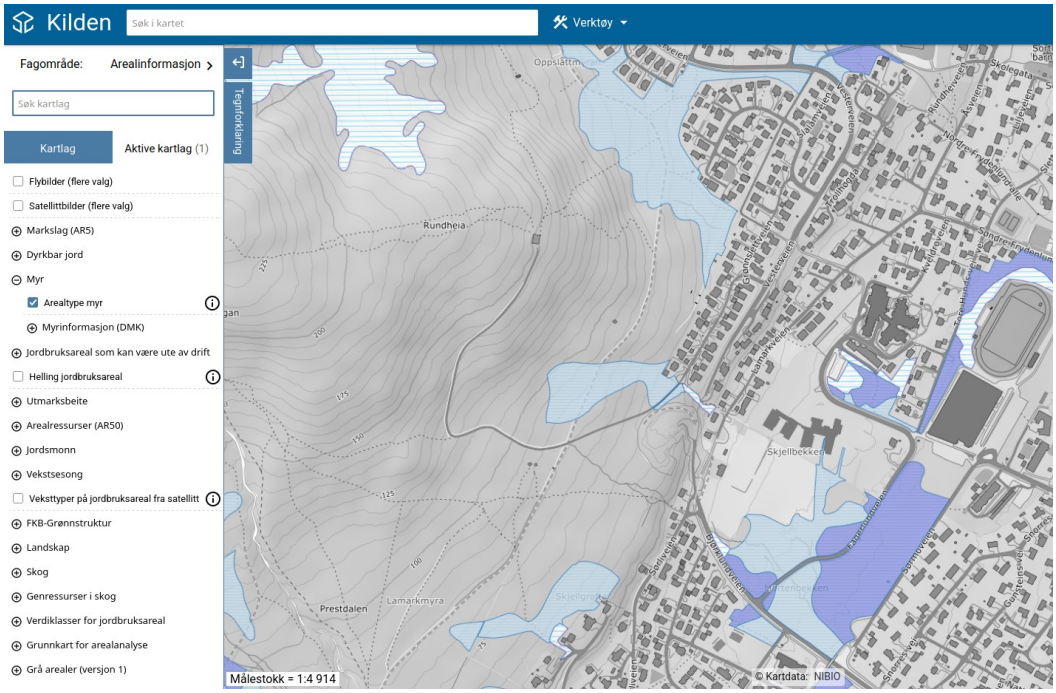

Oversikt over planområdet

Innzoomet område område Grønnslettveien/ Slalåmveien

Når en så sammenligner med NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi) sitt kart over myr i området ser en at store deler av planområdet har store områder kategorisert som myr, markert i kartet som «grunn myr» (lyseblå områder i kartet)

Kilde: https://kilden.nibio.no/?zoom=11&x=515968.16&y=7620025.81&topic=arealinformasjon&bgLayer=graatone&layers=arealtype_myr&layers_opacity=0.75&layers_visibility=true

Myr har mange viktige roller i naturen. Det jeg skal fokusere på er myra sin evne til å absorberer store mengder overvann, holde på dette slik at dette kan fordampe på stedet, eller ved store nedbørsperioder regulerer nedslipp av dette til lavereliggende terreng.

Marin grense og mulighet for marin leire går direkte i nedkant av det planlagte området. Dette er områder som er sårbare for ekstra tilførsel av overvann som kan øke risikoen for ras og utglidninger. Marine avsetninger klarer seg godt så lenge de ikke blir tilført ekstra vann. Men alle er kjent med hva som skjedde på *Gjerdrum* hvor overvann og erosjon over tid var en medvirkende faktor.

Jeg ser også at ut fra rapporter fokuseres det på at overvann skal håndteres, men dette blir løst med at en graver ut myr, og erstatter denne massen med drenerende masser, typisk pukk/stein. Denne har ingen evne til å absorbere vann, eller begrense hastigheten. Den øker hastigheten på vannet, og det går letteste vei som er nedover. Det at en graver ut store mengder myr og jord vil også føre til at grunnvannet går dypere ned i berglaget og kan føre til setninger og erosjon av dette.

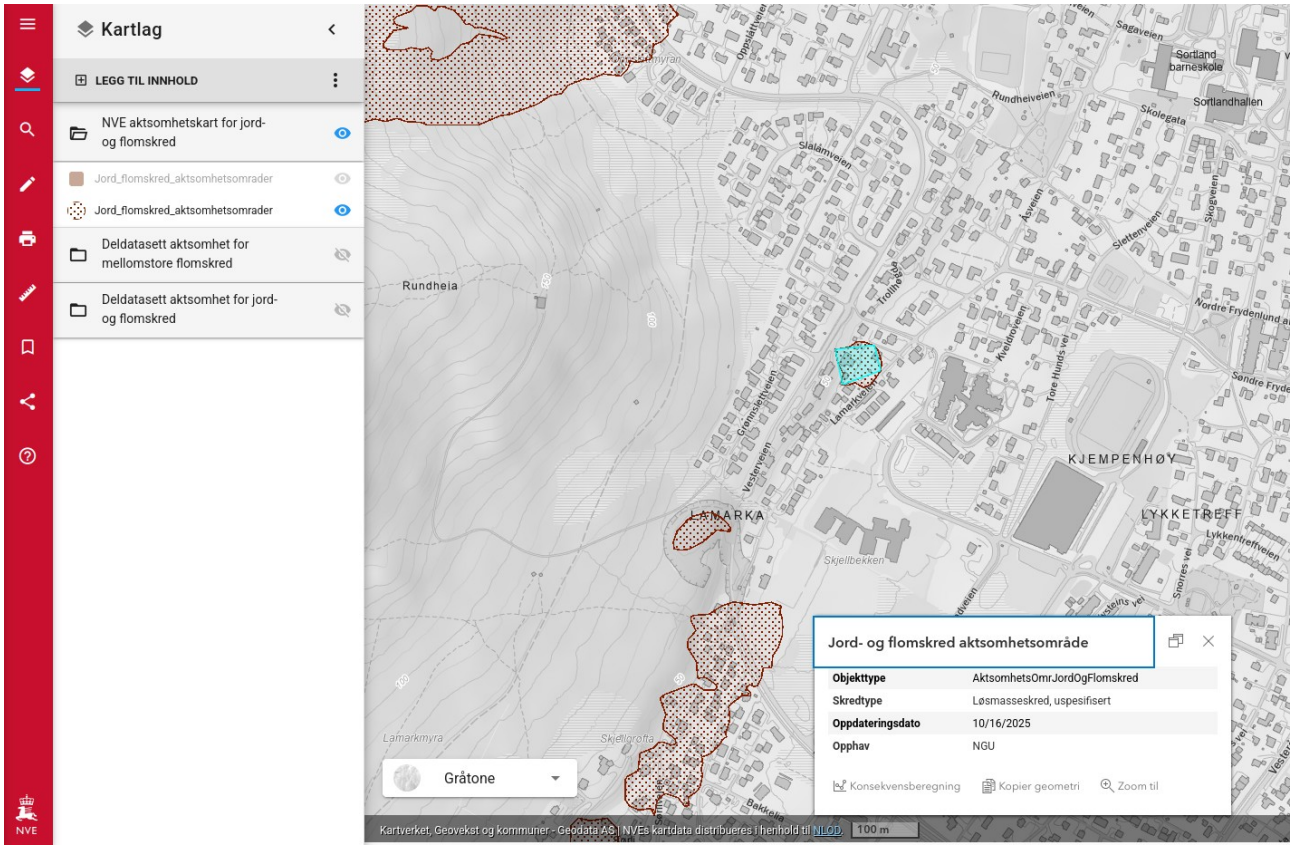
I direkte underkant av den største myra i dette området ligger bla. **Lamarka Sykehjem og Frydenlundtunet bo og aktivitetssenter.** Dette er en aldersgruppe som ikke lett kan la seg evakuere og som er særdeles utsatt ved naturkatastrofer.

De mest naturlige plassene og evakuere en slik gruppe til ligger også innenfor området som vil bli påvirket ved en uønsket hendelse.

Nederst i flomveiene «Slalåmveien» og Flomveien Skjellbekken/Kong Øysteinsvei som er definert i rapporter ligger også den nye **Politistasjonen, Brannstasjonen og Ambulansestasjonen.**

Ved en situasjon med flom og ras vil alle disse instanser være «låst inne» uten mulighet for å kunne bistå noen som helst.

I tillegg til det ovenfornevnte så ser på ett oversiktskart fra NGU sitt aktsomhetskart for jord og flomskred, at det ligger ett slikt område rett under den største myra, og flere områder rett nedenfor planområdet lenger sør.

Kilde: https://temakart.nve.no/link/?link=jordflomskredaktsomhet

Jeg henviser her videre til «Overordnet ROS analyse Sortland Kommune 2024» som påpeker:

Det er to hovedårsaker til at kvikkleireskred blir utløst:
naturlig erosjon og menneskelige tiltak som utgravinger, utfyllinger og andre inngrep i terrenget. Kvikkleireskred kan gi stor fare for skader både i områder som glir ut og i områder som blir oversvømt av skredmassene.

Og ett annet avsnitt:

Flom grunnet overvann Særlig de senere årene har overvann fra styrtregn gitt mange flomskader i urbane områder, både som følge av utilstrekkelig kapasitet på kulverter, rør og bekkeløp, og som følge av at det ikke er lagt til rette for sikre flomvannveier og tiltak som forsinker og reduserer avrenningen. Tetting av flater ved asfaltering, steinlegging, takflater og lignende, som reduserer naturligdrenering av vannet, forsterker dette.

Kilde: https://www.sortland.kommune.no/_f/p4/i6d0ee519-0cfb-438b-8bfe-d5d5fced5b20/overordnet-ros-analyse-sortland-kommune-2024.pdf

Påpekninger for VAO plan (Vann Avløp Overvann) for gitt planområde

https://www.sortland.kommune.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-d33b2efd__7f7c__446d__981d__f06a96add893-220688_1_A!d-1100124567!o9Fk2b?pid=4

Bemerkes det her innledningsvis.

Overvannshåndtering er en kritisk del av planen. Det anbefales å etablere to avskjærende grøfter for å lede mer vann til Skjellbekken. Internt i planområdet bør takvann håndteres på bakken, det bør legges til rette for blågrønne løsninger og fordrøyning for å redusere belastning på ledningsnett nedstrøms områder. Overvann bør håndteres i åpne løsninger der det er mulig.

Det påpekes her at takvann bør håndteres på bakken. Altså ikke kobles til Overvannsrør å ledes bort fra områder. Årsaken til dette finner en lenger ut i rapporten.

Det skal prioriteres åpne løsninger for håndtering av overvann, og vurderes muligheter for infiltrasjon og fordrøyning. Bolighus skal ha utkast for takvann på bakke eller løse mindre overvannsmengder lokalt, for å redusere vannmengden i OV-ledninger. Kapasitet nedstrøms er begrenset, så dette vil redusere samtidighet på vann i ledningsnettet og gi lavere negativ påvirkning på kapasitet.

Under punktet som omhandler flomveier står det dette:

Delområde 1 mangler tilstrekkelig flomløp i dag. Løsning kan være oppgradering av ledningsnett.

Når en ser hvor flomveier er idag går dette rett inn i området Lamarktunet, Blåbyhallen og boligfelt.

Under momentet som omtaler overvann og flom skrives det i rapporten:

De inngrepene som utbyggingen i planområdet mulig medfører, vil kunne endre dreneringen og flomavrenningen i og fra området. Det er derfor anbefalt å etablerer gode dreneringsløsninger og lokaltilpassede tiltak i planområdet for å redusere fare for erosjon, vann på avveie og flomskader både i utbyggingsområdet og nedstrøms.
I oppsummeringen anmerkes det:

Delområde 1 har størst problemer med overvann i dag. Denne situasjonen kan bedres ved å anlegge avskjærende grøft gjennom delområde 1 og lede overvann fra øvre del av delområde 1, samt oppstrøms lysløype, til Skjellbekken (se Figur 5.9).

En må altså lage grøfter over det gitte planområdet for å lede bort vann lenger sør. Med de naturinngrep dette medfører.

Figur 5.9: Hovedflomveier fra planområdet. Foreslåtte avskjærende grøfter vist med stiplet pil. Sikrer flomvei ned Skjellbekken/Kong Øysteins vei og reduserer vann til Grønnslettveien/Slalåmveien og Mortenbekken.

På bakgrunn av det som fremkommer i denne rapporten som omtaler VAO temaet er det jo klart definert at det ikke er kapasitet nedstrøms for å håndtere den økte mengden overvann som vil komme av en slik utbygging. Når det også poengteres at det ikke er kapasitet til å lede bort overvann via OV ledninger, men legges ut på bakken med de risikoer dette medfører, mener jeg som legmann at dette fører til en førhøyet risiko for uønskede hendelser.

Påpekninger og merknad til den Geoteknisk vurdering for gitt planområde.

https://www.sortland.kommune.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-d33b2efd__7f7c__446d__981d__f06a96add893-220689_1_A!d-1100124567!yn9nAc?pid=4

I den geotekniske vurderingen under kapittel 4 Naturfare:

Sørlige del av planområdet kommer inn i aktsomhetsområde for kvikkleireskred. Planområdet ligger delvis innenfor aktsomhetsområder for flom. Se utklipp fra NVE Atlasover aktsomhetsområder for kvikkleireskred og flom i Figur 4-1.

Flomfare må vurderes av hydrolog.

Spørsmål: Er flomfare blitt vurdert av hydrolog? Ikke kun for det nevnte planområdet, men også de områdene nedenfor som får økt overvann ?

Påpekning fra rapport Konsekvensutredning Landskap for gitt planområde.

https://www.sortland.kommune.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-d33b2efd__7f7c__446d__981d__f06a96add893-220692_1_A!d-1100124567!rpXigS?pid=4

Under punktet Aktive naturprosesser bemerkes det at:

Området er knyttet opp mot fjellområde med stort nettverk av vannforekomster som bekker, myrer og små vann.
Det vil ha STOR betydning for landskapskarakteren om planen blir godkjent.

Under punktet vegetasjonsdekke og vegetasjonsbruk anmerkes det:

Innenfor delområdet finnes også en åpen flate som benyttes til grasdyrking, samt et mindre myrområde som representerer en naturlig vegetasjonstype med høy økologisk verdi. Det vil ha STOR betydning for landskapskarakteren om planen blir godkjent.

Påpekning fra rapport Konsekvensutredning Naturmangfold for gitt planområde.

https://www.sortland.kommune.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-d33b2efd__7f7c__446d__981d__f06a96add893-220693_1_A!d-1100124567!gBYblh?pid=4

Utklipp fra planprogrammet for fagtema naturmangfold Sortland Kommune sak 017/22:

Myra i området er registret som grunn grasmyr. I tillegg til et ofte rikt naturmangfold, bidrar myrer med betydelige økosystemtjenester i form av blant annet karbonlagring og flomdemping. Dette er tjenester som er forventet å bli stadig viktigere under framtidige klimaendringer. Både internasjonale og nasjonale føringer tilsier at inngrep i myr bør reduseres fordi forvaltning av myr har stor innvirkning på klima. Det skal utarbeides klimaregnskap mht. klimagassutslipp fra myr.

Punkt Økosystemtjenester:

Selv om myrområdene er i endring som følge av grøfting, vil de likevel bidra med de økosystemtjenestene som våtmark har: regulering av klima ved karbonlagring, og flomdempende effekt (ikke uttømmende liste). Inngrep som bidrar til å drenere ut denne myra eller på andre måter betydelig endre hydrologien vil kunne være negativt med tanke på klimautslipp, og det vil kunne bli mindre flomdemping.

Flere mindre partier med myr vil forsvinne som følge av planene. Det er ikke planlagt utbygging på alt myrarealet, men det er trolig at behovet for å drenere vekk vann rundt bebyggelsen vil gjøre det nødvendig at lite eller ingenting av myra kan bevares

Punkt Anleggsfasen:

Virkninger i anleggsfasen vil først og fremst være knyttet til unødig skade på naturtyper og myrområder rundt utbyggingsområdet. For myr og naturtyper vil kjøring med tunge kjøretøy, mellomlagring av materialer, masser o.l. kunne føre til irreversibel skade på områder som i utgangspunktet ikke er beskrevet berørt i tiltaksbeskrivelsen.

Punkt sammendrag:

Videre forekommer det arealer med jordvannsmyr innenfor planområdet. Områdene kvalifiserer ikke til naturtyper, men vil likevel ha økosystemtjenester som flomdemping, karbonlagring mm. I tillegg er myrområderviktige for en rekke ulike organismer.

Planene vil føre til at arealer med naturtyper og myr forsvinner.

Sammendrag

Alt i alt er alt det ovenfornevnte informasjon som er tilgjengelig for alle, men som er spredd over så mange rapporter at det er tidkrevende å sammenstille informasjon om spesifikke tema.

Men mitt ønske med denne merknaden er at nytteverdien ved å berøre dette arealet ikke på langt nær oppveier den forhøyede risiko dette medfører for uønskede hendelser.

Planområdet er nok vurdert, men som nevnt ovenfor er det de nedenforstående områdene som må ta den forhøyede risikoen.

Når en vet at det nedenforliggende området inneholder:

-Svært sårbare institusjoner og store konsentrasjoner med personer ved arrangement i Blåbyhallen og friidrettsparken.

-En tett konsenstrasjon av nødetater.

-Har slitt med overvanns og avløpsproblematikk i lang tid som ikke er avklart enda.

-Flere områder som er definert av NGU til å i omfavne aktsomhetsområder for jord og flomskred.

-Flere aktsomhetsområder for ras og jordskred, samt mulighet for marin leire.

I så måte er denne merknaden en sammenfatning av saksgrunnlaget av det jeg vurderer til å være risikoer, og i så måte gjøre de som eventuelt skal vedta denne planen *belyst om temaet* og være bevisst på den *økte risiko for uønskede hendelser en godkjenning av planen medfører*.